

Máté Ferenc 70 éves

Máté Ferenc 1952-ben okl. vegyészként fejezte be tanulmányait a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karán, ahol a Szervetlen-, és Analitikai Kémiai Intézetben 1949-től díjtalan gyakornokként, 1950-től demonstrátorként, majd 1952–1953-ban tanársegédként dolgozott.

1953 nyarán a MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet jogelődjéhez, az Agrokémiai Intézethez került tudományos segédmunkatársként és ebben az Intézetben dolgozott 1975 végéig különböző beosztásokban. A Stefanovits Pál által vezetett munkacsoportban, Szűcs László irányítása mellett, önállóan is részt vett néhány átnézetes talajismereti térképlap reambulanciájában, közreműködve az 1:200 000 léptékű „Genetikus Talajtérkép” szerkesztésében.

Aspirantúra keretében a Nagykunság talajviszonyairól készített monográfiát. A Tiszántúli hidromorf talajképződményeiről – kandidátusi értekezésén kívül – mintegy tizenkét eredeti szakcikket publikált eredményeket. Ebben az időben részt vett a ma is használt hazai talajklasszifikációt kidolgozó, Ballenegger Róbert vezette munkacsoportban a réti, és részben a láptalajok osztályozása és nevezéktana kialakításában. Részt vett a nemzetközi talajosztályozási rendszerek (FAO, USDA) magyar rendszerrel való kompatibilitásának a vizsgálatában.

Korán bekapcsolódott az izotóptechnika mezőgazdasági alkalmazásának hazai meghonosításába: 1956-ban elsőként publikált ilyen témakörben eredeti kutatásokról szóló beszámolót, amit további 42 szakcikk követett hazai és külföldi folyóiratokban. Ezek között 1963-ban jelent meg az első hazai, a stabilis izotópok mezőgazdasági felhasználásáról beszámoló eredeti közleménye. 1959–1965 között vezette a MTA TAKI Izotóp Laboratóriumát, 1965-ben átvette a Talajtani Osztály vezetését.

A savanyú talajokról, azok javításáról, termékenységük fokozásáról több mint húsz eredeti szakcikket értekezett. A legutóbbi időkben a talajok savasodását a környezet

civilizációs eredetű savas degradációja részeként vizsgálta. A savasodással kapcsolatos eredményei szolgáltak alapul az akadémiai doktori cím elnyeréséhez 1988-ban.

1976–1986 között kutatás-szervezési feladatokat látott el: szervezte a Balaton környezetvédelmének megalapozását szolgáló kutatási programot. Ezt a munkáját a Munka Érdemrend arany fokozatának odaítélésével is elismerték. Elkészítette a Balaton mederüledékének nagyléptékű térképét.

Egész pályája során részt vett az oktatásban, kezdetben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen Debrecenben, később, kutatóintézeti dolgozóként, mint meghívott előadó oktatott a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Budapesti Műszaki Egyetemen. 1962 óta részfoglalkozású – majd címzetes egyetemi docensként, címzetes egyetemi tanárként vett részt a keszthelyi Agrártudományi Főiskolán, ill. Egyetemen folyó képzésben, ahol 1986 óta egyetemi tanárként oktatja a talajjal kapcsolatos ismereteket. Munkáját 1998-ban Újhelyi Imre Díjjal, 2000-ben pedig a Szent-Györgyi Albert Díjjal ismerték el.

Tudományos és szakmai közéleti tevékenységet közel öt évtizeden át végzett a MTA központi és területi bizottságaiban, az MAE Talajtani Társaságában, ahol munkáját Aranykoszorús jelvénnel és Treitz Péter Emlékéremmel is elismerték, valamint a Környezetvédelmi Egyesületben, amely tevékenységéért „Emberi környezetért” emlékérmét és Széchenyi István plakettet kapott.

Tudományos eredményeit hazai és nemzetközi fórumokon vetette alá a szakközvélemény kritikájának és értékelésének. Hazai viszonylatban főleg a MAE rendezvényein, külföldön részben a KGST együttműködési témákban rendezett munkáuléseken, külföldi talajtani társaságok nemzeti konferenciáin, a Nemzetközi Talajtani Társaság, a CIEC rendezvényein, valamint vendégkutatóként a Monitoring és Környezeti Hatásbecslés Kutatóközpontban (London), a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézetben (Laxenburg, Ausztria) és a Massachusetts Technológiai Intézetben (Boston) működött.

A Nemzetközi Talajtani Társaságnak, az Ökológiai Modellezés Nemzetközi Társaságának tagja, 1984-ben megválasztották a Tavak Környezetvédelme Nemzetközi Bizottsága tagjául. Szakmai tevékenységének közel 200 cikk, könyv és könyvrészlet, térkép, tanulmány, szabadalom, és nagyszámú szakelőadás a terméke.

Máté Ferenc munkásságának fél évszázada során kivételes éleslátással koncentrált azokra a területekre, amelyeken a tudományos problémákon túl a tágabb közösség, az egész társadalom számára is fontos feladatok merültek fel. A földértékelés aranykorona rendszerének felváltására új, a talajok termékenységét jobban kifejező rendszer kidolgozásában kiemelkedő munkásságot fejtett ki.

Iskolateremtő munkássága a talajtan, mint környezettudomány területén a legnagyobb hatású. Sokan vagyunk ténylegesen is közvetlenül a tanítványai, de talán még többen vannak azok, akik a vele való együttműködés során váltak észrevétlenül azzá. A szakmai igényességre mindig ügyelő, de a világot szeretettel és megértéssel elfogadó mentalitása hatott a vele együttműködőkre is. Hetvenedik születésnapjára sok szeretettel köszöntjük Máté Ferenc professzort és kívánunk további munkájához jó egészséget.

SISÁK ISTVÁN